

Zprávy, informace, oznámení

Setkání vedení lékařských fakult ČR a SR

Pravidelné setkání děkanů, členů jejich kolegií a předsedů Akademických senátů lékařských fakult z České republiky a Slovenské republiky se konalo v pátek 23. 10. 1998. Organizátorem a hostitelem byla tentokrát Lékařská fakulta UP, která připravila po konzultacích s ostatními účastníky program. Jednání se jako host účastnil rektor UP prof. RNDr. L. Dvořák, CSc., prorektor UP RNDr. J. Tillich, CSc., MŠMT zastupoval ing. J. Beneš, ředitel odboru vysokých škol a doc. RNDr. J. Machová, CSc., MZ vyslalo RNDr. K. Milcovou a PhDr. M. Kotousovou z odboru vzdělávání a vědy, jednání se zúčastnil prof. MUDr. P. Stránský, CSc., člen akreditační komise a současně předseda AS LF UK v Hradci Králové, přítomni byli zástupci evaluační skupiny, která bude posuzovat jednotlivé LF v ČR, prof. MUDr. B. Ošťádal, DrSc., a prof. MUDr. J. Syka, DrSc. Své zástupce delegovala Vojenská lékařská akademie J.E. Purkyně v Hradci Králové.

Úvodní slovo v plenárním jednání přednesla prof. MUDr. Jana Mačáková, CSc., děkanka LF UP v Olomouci. Věnovala se v něm několika okruhům problémů. Byla to již tradičně problematika fakultních nemocnic. Zákon č. 111/98 Sb. předpokládá přijetí zvláštního předpisu, který by nově upravil vztah LF a FN, ten však zatím připraven není. Dále se hovořilo o postavení fakult podle zákona č. 111/98 Sb. Zástupci fakult se dohodli, že se budou vzájemně informovat o znění statutů fakult, aby bylo možné na lékařských fakultách přijmout statuty, které by upravovaly právní postavení jednotlivých fakult v rámci vysoké školy pokud možno podobně. Projednávána byla také kritéria pro přidělování finančních prostředků vysokým školám a fakultám a celkové financování provozu VŠ a vědy a výzkumu. V diskusi, která následovala, se k těmto otázkám vyjádřil ředitel odboru MŠMT ing. Beneš, rektor UP a zástupci jednotlivých fakult.

Setkání dále pokračovalo v sekcích. Zástupci fakult si vyměnili informace o zavádění kreditního systému, věnovali se problematice vý-

uky v angličtině, pregraduální výuce stomatologie a akreditaci těchto studijních programů. Hovořilo se o přípravě výzkumných záměrů, o kritériích pro habilitační a profesorská řízení, o postgraduálním doktorském studiu. Sekce tajemníků se věnovala přípravě statutů fakult.

Děkani a předsedové akademických senátů se zabývali uplatněním absolventů v praxi a dohodli se, že společně připraví projekt, který by umožnil objektivně zhodnotit, kolik absolventů po promoci pracuje ve zdravotnictví a v jakých oborech, jak jsou se svým uplatněním spokojeni a také jak je hodnotí jejich zaměstnavatelé. Přítomní se shodli na tom, že informace o nadbytku absolventů nejsou dostatečně podloženy, protože např. teoretické a preklinické obory marně vypisují na fakultách volná místa; relativně malý je také zájem o interní postgraduální doktorské studium. Je škoda, že právě této diskuse se neúčastnil ministr zdravotnictví, nebo alespoň jeho náměstek, protože to je oblast, kterou je třeba posuzovat nejen z pohledu rezortu školství, ale především z pohledu rezortu zdravotnictví. Snad se v dohledné době najde příležitost ke společnému setkání děkanů s ministrem MUDr. I. Davidem.

Setkání vyjasnilo celou řadu nejasností, které vyplývají z někdy velmi obecných formulací zákona o vysokých školách. Zástupci fakult z ČR i SR si v přátelské atmosféře vyměnili zkušenosti a dohodli se na společných postupech. Na závěr přijali děkani lékařských fakult z ČR společné stanovisko, které bude odesláno ministrům školství i zdravotnictví, Radě vysokých škol, předsedovi Poslanecké sněmovny, poslancům a senátorům. (Viz stanovisko.)

-lf-

Změna termínu

Upozorňujeme, že seminář doktorandů Katedry botaniky PŘF UP se oproti původně plánovanému termínu (10. 11.) koná **12. 11. 1998 ve 13.00 hod.** Seminář se uskuteční v budově D (posluchárna 504), Šlechtitelů 11, v Olomouci-Holice.

Přednášky v českém jazyce budou mít: Mgr. A. Palochová (Rasová společenstva tůň), Mgr. I. Doležalová (Genové zdroje rodu *Lactuca*), RNDr. L. Hrabí (Studium stimulace klíčení a vitality semen lesních dřevin), Mgr. P. Galuszka (Enzymy degradující rostlinné cytokininy).

Přednášky v anglickém jazyce přednesou Mgr. V. Rybka (Ecobiology of *Ranunculus lingua*), Mgr. M. Lysák (Chromosome sorting in barley – *Hordeum vulgare*), Mgr. M. Sedlářová (Cytological changes during plant pathogenesis), Mgr. D. Jančová (Enzymes in plant pathogenesis), Mgr. J. Rolčík (Preparation of antibiotics against auxins).

-mav-

Oznámení o chystané konferenci

Univerzita Palackého v Olomouci, Muzeum Prostějovska v Prostějově, Arcibiskupství olomoucké, Ústav pro českou literaturu AV ČR Brno ve spolupráci s literárním oddělením Moravského muzea v Brně a nakladatelstvím Arca JiMfa v Třebíči pořádají konferenci Česká katolická moderná. Konference, která proběhne 10. 11. v prostějovském sále Kulturního klubu DUHA, je věnována 75. výročí úmrtí Karla Dostála-Lutinova.

-map-

Stanovisko

ze setkání vedení lékařských fakult a předsedů Akademických senátů lékařských fakult ČR ze dne 23. 10. 1998.

Děkani všech sedmi lékařských fakult České republiky spolu se členy svých kolegií a předsedy Akademických senátů těchto lékařských fakult se na pracovním setkání zabývali důsledky nového vysokoškolského zákona na právní postavení lékařských fakult a organizaci i kvalitu pregraduální a postgraduální výuky. Pozornost věnovali rovněž financování provozu vysokých škol, zejména připravovaným kritériím pro rozdělování finančních prostředků. Zabývali se ekonomickou situací lékařských fakult a financováním vědy a výzkumu v ČR.

Přítomní vyjádřili plnou podporu – **stanovisku děkanů některých technických a přírodovědeckých fakult k financování vysokých škol**, přijatému v Praze 29. 6. 1998, a žádají tímto představitel MŠMT, reprezentaci vysokých škol a ústavní činitele, aby se tímto stanoviskem zabývali a přispěli tak k řešení závažných problémů, na které tento materiál poukazuje;

– **dotpisu adresovanému poslancům Parlamentu ČR**, který vyjadřuje požadavek na úpravu financování vědy a výzkumu na úrovni, která by umožnila nejen rozvoj vědy, ale také kvalitní výuku na vysokých školách v ČR;

– **požadavku na urychlené vypracování zvláštního předpisu v souladu s par. 93 zákona č. 111/98 Sb.**, který má upravit vztahy lékařských fakult a fakultních nemocnic;

– **požadavku, aby tzv. institucionální prostředky, které mají být vyčleněny na základě výzkumných záměrů, byly přiděleny v původně uváděné výši 800 milionů Kč.** Pokud by tato částka byla významně krácena, ztrácí tento příspěvek smysl, protože fakulty koncipují své výzkumné záměry tak, aby zahrnující celou výzkumnou problematiku, kterou daná fakulta řeší a na kterou navazuje pregraduální a zejména postgraduální výuka.

Představitel sedmi lékařských fakult České republiky jsou připraveni zúčastnit se jednání na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, na Ministerstvu zdravotnictví, v Radě vysokých škol a v Parlamentu ČR a přispět k racionálnímu řešení těchto závažných problémů.

Děkani lékařských fakult České republiky:
prof. MUDr. M. Anđěl, CSc., 3. LF UK Praha, doc. MUDr. M. Bojar, CSc., 2. LF UK Praha, doc. MUDr. P. Hach, CSc., 1. LF UK Praha, doc. MUDr. B. Kreuzberg, LF UK Plzeň, prof. MUDr. et PhDr. J. Mačáková, CSc., LF UP Olomouc, prof. MUDr. I. Šteiner, CSc., LF UK Hradec Králové, prof. MUDr. J. Vorlíček, CSc., LF MU Brno
Předsedové akademických senátů lékařských fakult České republiky:

doc. MUDr. J. Koutenský, CSc., LF UK Plzeň, doc. MUDr. J. Křemen, CSc., 1. LFUK Praha, MUDr. A. Vašků, CSc., LF MU Brno, prof. MUDr. P. Stránský, CSc., LF UK v Hradci Králové, MUDr. Z. Zlámal, CSc., LF UP Olomouc
Olomouc-Velká Bystřice 23. 10. 1998

-lf-

Blíží se reprezentační ples UP

Zapište si do vašeho plesového kalendáře letošní sezóny: Reprezentační ples UP jsme pro vás letos připravili na sobotu 5. 12. 1998 v prostorách Klubu SIDIA. Další informace budou následovat v dalších číslech Žurnálu UP.

Konferenční servis UP

Jen několik řádků

Nepřišli

Sochař Ivan Theimer je prvním výtvarným umělcem, kterému byl udělen titul čestného doktora UP. Přišel jsem na promoci jako divák o hodně dřív, protože jsem očekával, že aula FF UP bude plná lidí z uměleckých a uměnilovných kruhů města Olomouce, že místa obsadí představitel humanitních oborů se svými studenty, hlavně učitelé a studenti výtvarné výchovy a souvisejících oborů Pedagogické a Filozofické fakulty UP. Přece si nenechají ujít příležitost být při tom, když člověk z jejich profesní oblasti a olomoucký rodák evropského věhlasu bude ozdoben nejvyšším uznáním naší alma mater. Když pro nic jiného, tak alespoň proto, že tento akt výrazným způsobem petrifikuje postavení humanitních oborů, uměnovědných disciplín a uměleckých aktivit v univerzitní obci a městské veřejnosti.

Bylo tomu ale jinak. V aule zůstala mnohá místa neobsazená. Byl tu sice prof. Kučera, učitelé a studenti jeho katedry však chyběli. Nepřišel ani sochař prof. Z. Příkrýl, nedostal prý pozvánku a měl zrovna vernisáž. Zda tam byl někdo z olomouckého Spolku přátel výtvarného umění, to také nikdo neví. Nechce se mi věřit tomu, co čtenáře sloupku v tuto chvíli asi napadá. Mě napadají trudné myšlenky o stavovské cti, akademické souměřitelnosti, profesní dvořilosti a slepičím dvorku na hanácké vesnici...

M. Hejtmánek

Zprávy, informace, oznámení

K počtě J. L. Fischera bude přenášet prof. V. Pačes

Na slavnostním zasedání vědeckých rad UP ve středu 11. 11. 1998 pronese v aule FF UP pátou přednášku z cyklu Výročních přednášek k počtě J. L. Fischera prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc., jeden ze zakladatelů oboru molekulární genetiky u nás. Bude přednášet o nových poznatcích v genetice a o jejich etických aspektech.

Prof. Pačes se narodil v roce 1942 v Praze a po složení maturity pracoval jako lisař a svářč. Posléze směl vystudovat Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. Na Ústavu organické chemie a biochemie ČSAV získal v roce 1968 hodnost kandidáta věd. Z té doby se datují jeho práce o mechanismu účinku antimetabolitů složek nukleových kyselin. Působil na Univerzitě v Chicagu a na McMasterově univerzitě v Kanadě, kde objevil první enzym specifický pro metabolismus rostlinných hormonů cytokininů. Pracoval v Ústavu aplikované biochemie v Japonsku, na Yaleově univerzitě v USA, kde izoloval gen zapojený do ustavování struktury enzymů, a vedl kurz sekvence DNA na Univerzitě v Seville. Je zván k přednáškám v mnoha zemích světa. Od roku 1977 pracuje na Ústavu molekulární genetiky AV ČR, kde je vedoucím oddělení struktury a exprese genů. Zavedl učební obory molekulární genetiky a genové inženýrství na VŠCHT Praha, kde založil Centrum molekulární genetiky. V letech 1993–97 byl místopředsedou Akademie věd ČR. Byl zvolen členem prestižní Evropské molekulární biologické organizace (EMBO), Evropské Akademie věd a umění a Učené společnosti ČR. Je předsedou České společnosti pro biochemii a molekulární biologii.

V. Pačes zavedl v ČR obor genomiky. Jedná se o nový obor biologie, založený na komplexním studiu dědičné informace. Ta se u vybraného organismu nejprve „přečte“. Analyzuje se na přítomnost genů a elementů regulujících jejich expresi a diferenciaci buněk do tkáně a orgánů. K tomu se využívá náročných

počítačových a molekulárně genetických metod. Sleduje se např. vliv vyřazení jednotlivých genů z činnosti na životní pochody organismu. V roce 1995 byla stanovena první úplná dědičná informace organismu genomu bakterie *Haemophilus influenzae*. Od té doby se světové databáze plní informacemi o dalších genomech včetně genomu lidského. Znalost a analýza úplných dědičných informací organismů nám postupně odhaluje, jak je na molekulární úrovni organizován a řízen život. Blížíme se snad poznání, jak život vznikl a jaké jsou mechanismy evoluce. Na výsledcích genomiky jsou vyvíjeny biotechnologie nového typu. Nedožrání jsou zejména možnosti praktických aplikací projektu Lidský genom: od přesné identifikace osob pro účely kriminality přes dokonalou diagnostiku dědičných chorob až po náhradu vadných genů geny funkčními (tzv. genová terapie). Projekt lidský genom a metody genového inženýrství vyžadují i zamýšlení nad etikou současné a budoucí vědy. Laboratoř prof. V. Pačese byla čtvrtá na světě, která přečetla úplnou dědičnou informaci virového genomu. Jako jediná z laboratoří postkomunistických států byla přizvána k účasti na genomovém projektu kvasinky *Saccharomyces cerevisiae*. Ten byl úspěšně dokončen v roce 1997 a jeho výsledkem je přečtení dědičné informace dosud jediného vyššího (eukaryotického) organismu. V současné době pracuje prof. Pačes na projektu, jehož cílem je genomika fotosyntetizující bakterie *Rhodobacter capsulatus*.

Prof. Pačes nebude na Univerzitě Palackého poprvé. Na Lékařské fakultě UP již přednášel medicům a postgraduátům v rámci oboru biochemie o metodách syntézy genové DNA.

Prof. Pačes je známou osobností ve vědeckých kruzích domácích i zahraničních. Má pověst výtečného přednášeče, který umí srozumitelně, živě a přesvědčivě přiblížit stav vědění v molekulární genetice široké obci posluchačů.

-red-

Stručně

V úterý 27. 10. proběhl odborný seminář 3×0 – **Olomoucké otolaryngologické odpoledne**. Na semináři, který je mj. charakteristický šestiletou tradicí, byly prezentovány odborné novinky, praktické diagnostické a léčebné postupy, vlastní zkušenosti, připravované publikace, přednášky pozvaných odborníků, problémy v systému pojištění.

PhDr. Josef Bláha přednášel 30. 10. v Muzeu umění na téma: **Přínos archeologie k poznání historie Olomouce**.

Katedra občanské výchovy Pedagogické fakulty UP uspořádala 2. 11. v aule PdF UP besedu **Proč a jak do EU** s místopředsedou vlády Egonom Lánským.

V Divadle hudby Olomouc vystoupil 3. 11. překladatel a básník Petr Mikeš. Pořad Jediné touhy zpěv se uskutečnil u příležitosti autorových 50. narozenin.

Centrum interdisciplinárních studií UP a Sdružení pro otevřenou společnost uspořádaly 4. 11. 1998 (Riegrova ul. 5) besedu s RNDr. P. Nováčkem, CSc., na téma **Mezi kanadskými Eskymáky**.

Od 6. do 8. 11. proběhla **studentská konference Romové – národ bez hranic**. Konferenci, která se uskutečnila na Právnické fakultě Masarykovy Univerzity Brno, pořádala Evropská asociace studentů práva a Brněnský akademický klub.

Rakouský kulturní institut v Praze a Rakouská knihovna FF UP v Olomouci zvou na setkání s přední rakouskou spisovatelkou dětské a mládežnické literatury **Juttou Treibero-vou**, které se uskuteční v pondělí dne 9. 11. 1998 v 9.15 hod. v aule FF UP.

-map-

Jak získat nejnovější informace

Známa americká informační instituce se sídlem ve Philadelphii Institute of Scientific Information (ISI) vydává již od roku 1957 bibliografickou databázi časopiseckých článků nazvanou Current Contents. Původně tiskem vydávaný přehled byl rozšířen o elektronickou podobu distribuovanou na disketách a později na CD-ROM.

Ústřední knihovna UP (ÚK UP) odebírá některé oborové řady Current Contents již řadu let a prošla všemi vývojovými etapami těchto nosičů. Přestože byly cennými zdroji informací, jejich prohlížení bylo více či méně zdoluhavé. V současné době zpřístupňuje ISI tuto databázi prostřednictvím Internetu pod názvem Current Contents Connect (CCC). Díky spolupráci ÚK UP s Univerzitou Karlovou a Masarykovou univerzitou mohou od srpna tohoto roku v plném rozsahu využívat CCC všichni zaměstnanci i studenti UP. Stačí si z kteréhokoliv počítače připojeného k počítačové síti UP, na němž je nainstalován webovský prohlížeč, otevřít adresu <http://ccc.cuni.cz>.

Co můžete od CCC očekávat?

V Current Contents je zpracováno více než 7 000 předních světových časopisů přírodovědných i společenských věd. Každý článek má samostatný bibliografický záznam a co je pro uživatele zvlášť důležité, asi 60 % těchto záznamů je doplněno o stručný výtah z obsahu článku. Databáze je týdně doplňována o nová data a můžete se dovědět i aktuální informace o změnách názvů časopi-

sů. V současné době máme k dispozici záznamy posledních dvou let.

Jak v CCC vyhledávat?

Práce v CCC je snadná a v podstatě ji zvládne i laik. Zodpovězení složitějšího dotazu sice vyžaduje jistou rešeršní obratnost, ale i tu lze získat časnějším vyhledáváním.

V první řadě si označíte oborové řady, v kterých chcete pracovat. Nabízí se:

- Agriculture, Biology & Environmental Sciences,
- Social & Behavioral Sciences,
- Clinical Medicine,
- Life Sciences,
- Physical, Chemical & Earth Sciences,
- Engineering Computing & Technology,
- Arts & Humanities.

Je však možno vyhledávat i ve všech řadách najednou. Rovněž si zvolíte období, které vás zajímá. Potom se vám již objeví formulář, do kterého vložíte vyhledávací termín. Může to být autor, název článku, titul časopisu, předmetové heslo atd., vše dle nabídky.

S nalezenými bibliografickými záznamy je možno dále pracovat – ukládat je na lokální disk, tisknout, exportovat např. do Reference Manager, exportovat je do souboru atd. Novinkou oproti předcházejícím nosičům je, že si můžete u autora přímo vyžádat reprint článku (je-li uvedena elektronická adresa v řádku reprint), dokonce je možno objednat u ISI i plný text článku (to přirozeně za finanční úhradu).

Podrobný manuál je nainstalován v CCC. Kromě toho ÚK UP připravila stručný český návod jak pracovat s CCC, který je k dispozici u výpůjčního pultu v ÚK UP.

Je zřejmé, že každý, kdo se zabývá určitou odbornou problematikou, vyhledává a shromažďuje veškeré relevantní informace. Domnívám se, že výše uvedená databáze je jedním z nejserioznějších informačních zdrojů.

PhDr. L. Slezáková,
vedoucí knihovnických
a bibliografických služeb ÚK UP

Nabídka zimního lyžování

Akademik centrum – sekce TV a sportu FTK UP Olomouc pořádá ve školním roce 1998/99 pro studenty a zaměstnance UP následující lyžařské kurzy:

Petříkov:	14. – 18. 12. 1998
Petříkov:	17. – 22. 1. 1999
Horní Údolí:	17. – 23. 1. 1999
Horní Údolí:	23. – 29. 1. 1999
Chata Barborka:	30. – 6. 2. 1999
Petříkov:	7. – 12. 3. 1999

Zájemci o účast na kurzech hlaste se co nejdříve u sekretářky Evy Pospíšilové, Olomouc-Neředín, tř. Míru 115, nová budova, 3. podlaží, dveře č. 329.

PhDr. A. Orlová,
vedoucí zimních kurzů

Zprávy, informace, oznámení

Usnesení Koordinační odborové rady UP

Dne 16. 10. 1998 se sešli předsedové jednotlivých ZV Vysokoškolského odborového svazu UP (rektorátu, FTK, PdF, PřF a SKaM) a na doporučení republikového výboru Vysokoškolského odborového svazu založili Koordinační odborovou radu UP (KOR UP).

Na tuto KOR UP předsedové delegovali pravomoc ke kolektivnímu vyjednávání s vedením UP a k řešení těch otázek, které mají ve svém důsledku dopad na všechny zaměstnance UP. Řešení všech ostatních otázek zůstává plně v kompetenci zaměstnavatelů a ZV VOS jednotlivých pracovišť UP.

Předsedou KOR UP byl zvolen PaedDr. V. Klupal, Dr., ze ZV VOS PdF UP, místopředsedou a zároveň organizačním tajemníkem RNDr. A. Haviger, CSc.

Podle zákonů č. 111/98 Sb. o VŠ a již platného zákona č. 2/91 Sb. o kolektivním vyjednávání předložila KOR UP rektorovi UP návrh k vyjednávání o vnitřním platovém řádu UP: „vyjít z platnosti dosavadních tarifů a navýšit je o plánovaných 17 % ve všech třídách a stupních, neboť tak to bylo přislíbeno vládou ČR a odborovými orgány“.

-red-

Přebor UP v přespolním běhu pro rok 1998

Ve středu 21. 10. se uskutečnil na FTK UP ve spolupráci s atletickým oddílem SK UP Olomouc již po pětatřicáté přebor v přespolním běhu. Za pěkného počasí, na tratičích v lesním prostředí, přišlo na start sto čtyřicet studentů a studentek převážně z FTK UP. Zejména v kategorii žen svedly studentky vyrovnané boje.

Výsledky: Ženy 2 000 m

1. Haroková Hana FTK TV – Bi 6:46 min.
2. Baršová Milada FTK TV – Bi 6:59 min.
3. Starnadová Helena FTK TV – Bi 7:04 min.

(Startovalo 74 studentek)

- Muži 5 000 m
1. Nožička Petr FTK Rekr. 16:00 min.
 2. Hanák Pavel FTK Uč. 17:26 min.
 3. Švéda Jakub FTK Uč. 17:34 min.

(Startovalo 66 studentů)

Akademický přebor České republiky se uskutečnil v Praze v sobotu 14. 11. 1998 na Bílé Hoře.

Dr. V. Štekr,
Katedra kinantropologie FTK UP

Rozpis utkání přeborů UP v ledním hokeji

- 12.11. CMTF – LF
19.11. PF – FF
26.11. PrF – CMTF
3. 12. FTK – PF

Z dosavadních utkání PřF – LF 5:2 (29.10.).

Zve všechny příznivce a fanoušky ledního hokeje, aby přišli podpořit své spolužáky a kamarády a pomohli vytvořit jedinečnou atmosféru, která k hokeji bezesporu patří. Začátky všech utkání jsou po 21. 00 hod.

J. Výborný,
Katedra rekreologie FTK UP

Společnost a Společenství

Ve dnech 6. – 8. 11. se na půdě sboru Českobratrské církve evangelické v Olomouci (Blahoslavova 1) uskutečnila konference s názvem *Společnost a Společenství*.

Veškeré informace lze získat na kontaktní adrese Jiří Komár Jurečka, Návés 41, 751 03 Majetín, tel. zázn. 0641/741792, e-mail: reddrag@zeal.cz nebo dan.marek@mbx.vol.cz, tel. 0602/709556.

-mav-

Akademik centrum upozorňuje,

že pro velký zájem rozšiřuje pro studenty a zaměstnance UP hodiny plavání od 10. 11. do 17. 12., a to vždy v úterý a ve čtvrtek od 20.00 do 21.00 hod.

PhDr. M. Havlík, CSc.,
vedoucí sekce TV a sportu

Viry kolem nás

Nastává podzim, doba častých nemocí, chřipek a jiných virových onemocnění. Kupodivu ani počítače nejsou tohoto nebezpečí ušetřeny. Co všechno může vir napadnout, odkud hrozí nebezpečí a jak se před ním bránit?

Většina virů by se dala rozdělit na několik typů. První skupina napadá spustitelné soubory (většinou s příponou EXE, COM), paměť počítače a zaváděcí část disku či diskety (tzv. boot sektory). Druhá skupina, tzv. makroviry, napadají ty dokumenty, které umožňují spouštět makra (malé programy v dokumentech, které například usnadňují opakované činnosti). U nás na univerzitě jsou takto často napadány dokumenty Wordu (soubory s příponou DOC). Makrovir nemusí napadnout jen konkrétní dokument a program, ale může dojít i k jeho destruktivní činnosti na programech v počítači. Některé viry se nějaký čas pouze šíří při použití virem napadeného programu či dokumentu a až po čase dojde k nepřijemnostem, takže pak ani sami netušíte, kde se virus najednou vzal. Třetí skupinka „virů“ vychází z naší nedůvěry a snahy pomoci i jiným. Pravidelně se objevují zprávy, které upozorňují na nějaké „skutečně opravdové doopravdy vážné“ virové nebezpečí a většinou obsahují i výzvu „pošlete toto varování všem svým známým“. Pokud vám to připomíná známou hru „pošle tento dopis na deset adres“, máte pravdu a pokud sami podlehnete a pošlete jej dál, vězte, že pomáháte sami k šíření jedné obtěžující zprávy, jejíž přečtení okrade každého o několik drahocenných minut. A to samo o sobě je vlastně virus.

Jak se může váš věrný pomocník nakazit? Možností je hned několik: v dřívější době byly nejčastějším zdrojem nákazy diskety. Jejich pomocí se mezi počítači předávaly různé programy a data. Pokud nebyla nakažena disketa (boot sektor), hrozilo nebezpečí aktivace viru až při spuštění programu nebo při otevření dokumentu. Samotným kopírováním zavirovaného souboru se vir nešíří. Rozvojem počítačových sítí přibýly nové možnosti – nákaza přes „poštu“ a přes Internet. Oba pojmy jsou v uvozovkách z důvodu značné nepřesnosti. Samotné čtení dopisu vás nemůže ohrozit, pokud se přichází soubor automaticky nespustí. Což v nejrozšířenější verzi Pegasus Mail pro operační systém MS-DOS ani nejde. Pokud vám někdo pošle prostřednictvím elektronické pošty nějaký soubor (data, dokument, program), musíte si ho sami nejdříve uložit na disk do svého počítače. A totéž platí i o programech a dokumentech, které si najdete na Internetu a chcete si je tzv. stáhnout k sobě. K nim se pak už musíte chovat jako k vetřelci a důkladně je před použitím prověřit. V případě, že se jedná o soubory, které v sobě obsahují zkomprimované další soubory, je

Z Kolegia rektora UP

Ze zápisu ze zasedání Kolegia rektora UP, které proběhlo 15. 10. 1998:

Prorektor UP J. Schulz předložil KR UP přehled stavu zpracování vnitřních norem UP k 1. 10. 1998. Členové vedení univerzity a děkani fakult se dohodli doporučit pracovnímu týmu připravit návrh volebního a jednacního řádu AS UP v souladu s těmito zásadami – AS UP je volen akademickými senáty fakult, AS UP má 21 členů, poměr učitelů ke studentům je 2:1, každá fakulta má v AS UP tři senátory. Dále se členové vedení UP s děkany fakult dohodli pověřit pracovní tým zpracováním společného studijního a zkušebního řádu a společného stipendijního řádu.

Prorektor UP J. Schulz dále upozornil na možnost využití maximální výše poplatků za úkony spojené s přijímacím řízením a za nadstandardní dobu studia. Pro letošní rok doporučil rektor UP děkanům poplatek za přijímací zkoušky ve výši 450,- Kč.

Kvestor UP předložil informace o stavu a výhledu investičních akcí a velkých oprav, předložený materiál bude doplněn dle připomínek, předložen ke schválení AS UP a předán MŠMT ČR. Dále kvestor UP vysvětlil způsob financování sportovně rekreačního areálu FTK UP a objasnil problémy s veřejnou obchodní soutěží na vybavení nábytkem IS UP, po jejím uzavření bude budována bývalé tereziánské zbrojnice otázkou týdnů.

Prorektor UP J. Tillich informoval o přípravě akce *Den otevřených dveří na UP*, která proběhne v sobotu 28. 11. 1998 od 9 do 13 hod.

Rektor UP oznámil, že novým náměstkem ministra školství je doc. ing. J. Průša, CSc.

-mav-

třeba i po rozbalení provést antivirovou kontrolu. Taktéž pokud si něco nainstalujete, objeví se nové soubory, které je potřeba před prvním spuštěním prověřit. Při prohlížení stránek na Internetu objevíte občas i možnost přímého zobrazení dokumentu. Toto zobrazení využije váš nainstalovaný program (například Word) a v něm zobrazení dokument, ale přitom vám ho taky může nakazit nějakým virem. Proto je jistější vše nejdříve uložit u sebe na disk, provést antivirovou kontrolu a pak teprve prohlížet obsah dokumentu.

Ve všech případech byste měli znát, jak se spouští antivirová kontrola diskety nebo souboru uloženého z pošty či z Internetu. Jelikož lze těžko vytvořit obecný postup, poraďte se o tomto problému s vaším příslušným správcem. Na univerzitě existuje zakoupená multilicence na program AVAST, který je nainstalován na každém serveru a který je i v základní nabídce po přihlášení do sítě včetně návodu na použití. Pokud chcete svůj počítač chránit trvale, můžete mít v systému Windows 95 a NT tento program nainstalovaný tak, že sám po celou dobu práce hlídá možnost nákazy. Měli byste však pamatovat na měsíční aktualizaci, aby program znal i nejnovější viry. Je třeba si uvědomit, že rok starý antivirový program a žádný antivirový program je totéž. V případě nálezů viru kontaktujte správce sítě, který už vám pomůže vir odstranit s co nejmenšími následky. Správci provádí antivirovou kontrolu pravidelně i na serverech a pokud je u vás v domovském adresáři nalezen vir, informují vás a poradí další postup.

Přeji vám klidný podzim.

Z. Čírtková, CVT UP

Události

Vydavatelství UP informuje o Libri '98

Ve dnech 22. až 24. 10. se uskutečnil na olomouckém výstavišti Flora knižní veletrh LIBRI '98. Při této příležitosti připravilo Vydavatelství UP již druhé celostátní pracovní setkání zástupců vysokoškolských vydavatelů a nakladatelů. První proběhlo na jaře v Praze, v souvislosti s knižním veletrhem Svět knihy '98. Jeho pokračováním bylo podzimní setkání v Olomouci. Tato setkání vzbudila velký zájem u všech účastníků, protože nás spojuje nejen stejná pracovní problematika, ale také podobné problémy. V průběhu těchto dvou pracovních seminářů byly položeny základy spolupráce, které jsou směřovány především ke koordinaci edičních plánů a budování společné distribuční sítě. Velmi aktuální se stal návrh na založení asociace. Bez nadsázky lze říci, že ve srovnání s ostatními vysokými školami Vydavatelství UP mnohá úskalí v hledání optimálního funkčního modelu překonalo a mohlo se podílet o získané zkušenosti.

Součástí setkání byla i návštěva knižního veletrhu. Vydavatelství UP se prezentovalo

společným stánkem s nakladatelstvím Karolinum UK. Zájem návštěvníků se soustřeďoval nejen na vystavené publikace, ale i na univerzitní reklamní předměty (hrnky, trička, čepice, vázanky atd.), které dotvářely celkovou atmosféru. Zájemce o zakoupení tohoto zboží můžeme informovat, že po otevření nové univerzitní prodejny učebnic v areálu Zbrojnice bude prodejní sortiment rozšířen i o tyto předměty. Naše vydavatelství nabízí společně s Karolinem kolem šedesáti titulů a mnohé z nich si návštěvníci zakoupili přímo ve výstavním stánku.

Celková úroveň letošního veletrhu Libri '98 se vyznačovala menším množstvím vystavovatelů, ale vyšší úrovní jejich prezentace. Menší účast lze vysvětlit tím, že mnozí z nich využívají k propagaci své produkce webových stránek Internetu. Tutéž nabídku poskytujeme i my na adrese www.upol.cz/vup, kde jsou uvedeny nejen tituly zajímavých knih, ale i jejich anotace.

RNDr. H. Dziková,
ředitelka Vydavatelství UP

Nice – místo setkání patologů z celého světa

Nice je srdcem jihofrancouzského „Côte d'Azur“. Malebné město se rozprostírá po okolních mírných vrších, které jsou kolem pobřeží. Je přizpůsobeno turistickému ruchu a disponuje spoustou hotelů nejrůznějších kategorií. Má také komplex budov zvaných „Acropolis“, kde se konal v druhé polovině října XXII. mezinárodní kongres IAP (International Academy of Pathology) a 13. kongres akademické patologie a patologie zabývající se vlivy zevního prostředí. V celém komplexu je řada přednáškových sálů, výstavních prostor, ale i míst k odpočinku. Každý ze dvou tisíc účastníků jistě ocenil výbornou projekční a osvětlovací techniku v sálech. Přednáškové sály byly klimatizované, s přibývajícím dnem kongresového jednání však přibývalo i kašlajících účastníků. Myslím, že to u některých vyvolalo reminiscenci na tzv. legionářskou nemoc, kdy k rozšíření mikrobů s daleko vážnějšími následky než je rýma nebo kašel, přispěla právě klimatizace kongresového sálu.

Problémem velkých kongresů je, že současně probíhá řada paralelních, velmi zajímavých programů, které by bylo užitečné navštívit. Tady je asi důležité nepodlehnout, nepřelétat ze sálu do sálu a soustředit se na jeden či dva ucelené programy. Řadu těchto kongresových aktivit bylo však nutno platit, což u účastníků ze států s nižší úrovní ekonomiky vyvolávalo nelibost. Pořadatelé byli nekompromisní a i při sotva z poloviny zaplněném sálu odmítali neplatící delegáty.

To, co se osvědčuje a stále více nabývá na oblibě, jsou poster. Sledováním posterů během vývoje oboru v řadě zemí. Je to něco jiného než když v knihovně listujete horou zahraničních časopisů. Většina posterů je vytvořena se znalostí věci velmi přehledně, stručně, s výbornou dokumentací. Poster na kongresu byly seřazeny podle témat, např. gastrointestinální patologie, patologie dýchacího systému, ledvin atd. Takto seřazené poster dává možnost jasně vidět problematiku a i úroveň jednotlivých účastníků. Poster považují za interaktivnější a rychlejší cestu předávání informací než jsou přednášky. Velká výhoda je, že se k nim může člověk vrátit, znovu si je prostudovat a jejich tematikou se již na místě kongresu seriózně zabývat.

Kongresy jsou ovšem i místem, kde se můžete setkat se zahraničními kolegy, se kterými si třeba léta píšete, aniž byste se osobně znali. Měli jsme možnost vidět známé osobnosti, které se ještě ze svého života staly legendami, např. prof. Arias-Stellu z Peru objevitele známé Arias-Stella reakce.

Z naší republiky se kongresu zúčastnilo asi třináct patologů, z toho jenom z Olomouce čtyři. Škoda, že se podobných setkání nemůže zúčastnit ještě větší počet – zvláště mladých – kolegů.

Prof. J. Mačák

K nedávno proběhlému semináři na PdF

Ve dnech 20. a 21. října se na PdF UP konal pod záštitou děkana fakulty doc. RNDr. J. Steigla, CSc., odborný seminář na téma *Školský management a vzdělávání řídicích pedagogických pracovníků*. Byl to první seminář tohoto druhu v České republice, neboť se na něm sešli pracovníci českých vysokých škol, které mají výuku školského managementu ve svých programech, zástupci školské správy – MŠMT a školských úřadů, asociací školských manažerů, institucí celoživotního vzdělávání pedagogických pracovníků a hosté z Polska.

Účastníci se soustřeďovali na tři okruhy problémů: příprava školských manažerů k výkonu funkce, vědeckovýzkumná práce v oblasti školského managementu a konečně problémy vysokoškolského studia školského managementu a spolupráce vysokých škol při jeho realizaci.

Ve dvou dnech pracovního jednání zaznělo celkem 20 příspěvků. Zástupci vysokých škol informovali účastníky semináře o programech studia školského managementu, které jsou na jejich školách realizovány, vyslechli i informace o tom, jak je příprava školských manažerů zajišťována v zahraničí – v Polsku a v Anglii. Zástupce MŠMT ČR informoval o stavu prací na projektu kariérového růstu pedagogických pracovníků, jehož součástí je i studium školských manažerů. V několika příspěvcích byly prezentovány výsledky výzkumů, které byly provedeny na Katedře pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP v minulých letech.

Za samozřejmou je považována spolupráce vysokých škol s asociacemi školských manažerů a institucemi celoživotního vzdělávání pedagogických pracovníků. Dále bude potřeba připravit evaluaci vzdělávacích programů pro školské manažery. V průběhu následujícího roku bude připravován program spolupráce vysokých škol při vzdělávání školských manažerů a evidence publikační činnosti jednotlivých pracovníků.

Účastníci semináře se obraceli na MŠMT ČR s doporučením, aby bylo posíleno pracoviště školského managementu při Ústavu výzkumu a rozvoje školství v Praze, které by mělo plnit roli koncepčního, koordinačního a metodického pracoviště nejen pro vzdělávání řídicích pedagogických pracovníků, ale i pro vědeckovýzkumnou činnost v oblasti školského managementu.

Dále účastníci semináře upozorňují ministerstvo školství na potřebu urychlit práce na

projektu kariérového růstu pedagogických pracovníků.

Vysokým školám je doporučováno, aby se v programech přípravy školských manažerů zvyšoval podíl korespondenčních forem vzdělávání a aby byl kladen větší důraz na výcvik manažerských dovedností.

Vysokým školám připravujícím učitele je doporučováno, aby v rámci celoživotního vzdělávání učitelů nabývaly ředitelkám a učitelkám mateřských škol absolvování magisterského studia předškolní pedagogiky. Je to důležité pro rozvoj oboru i výchovu dětí v tom nejcitlivějším období jejich života. Obdobně by měli mít možnost získat vysokoškolské vzdělání i vychovatelé.

Organizátoři semináře očekávají, že úspěšně zahájená komunikace mezi zúčastněnými subjekty bude mít svoje neméně úspěšné pokračování.

Doc. PhDr. O. Obst, CSc.,
Katedra pedagogiky s celoškolskou působností
PdF UP

V rámci IV. literárního festivalu Olomouc, který proběhl jako doprovodný program letošního knižního veletrhu Libri 98, se v pátek 23. 10. v aule FF UP uskutečnila beseda na téma „Střední Evropa dnes“. V diskusi, kterou moderoval olomoucký publicista a polonista V. Burian a které se zúčastnili šéfredaktor *Gazety Wyborczej* A. Michnik, rakouský spisovatel E. Hackel, slovenský spisovatel D. Taufer, spisovatelka E. Kantárková, J. Šabata, M. M. Šimečka, zástupci redakce *Literárních novin* a další hosté, zazněly poznámky k otázkám *visegrádského seskupení* a možnosti spolupráce mezi střední Evropou, k úloze spisovatelů při integraci středoevropského regionu, vztahu literatury a politiky aj.

-mav-, foto -map-

Události

Slavisté z Innsbrucku na FF UP

Dne 23. 10. navštívila Katedru bohemistiky a Katedru slavistiky FF UP početná výprava akademických pracovníků a studentů slavistiky (ale i jiných oborů, např. politologie) z Leopoldovy a Františkovy Univerzity v rakouském Innsbrucku v čele s vedoucí Institutu slavistiky innsbrucké univerzity prof. dr. Ingeborg Ohnheiserovou. Mezi účastníky rakouské výpravy byla i česká prozaička a publicistka Marta Marková, žijící od roku 1968 v emigraci (na současném českém knižním trhu je její publikace *Olga Havlová a ty druhé – Ženy ve vnitřní emigraci*).

Vedoucí obou kateder FF UP informovali innsbrucké kolegy o struktuře svých pracovišť, jejich vědeckovýzkumné orientaci, publikační činnosti a systému studia oborů česká, polská a ruská filologie, přínosná byla i následující živá diskuse. V nově vybavené jazykové laboratoři Katedry slavistiky FF UP byl nato hostům promítnut dokumentární film *Olomoucké trojice* (v německé verzi). Následovala prohlídka olomouckého Arcibiskupského paláce, jenž letos v souvislosti s letošním 150. výročí nastoupení vlády císaře Františka Josefa I. (stalo se tak v Olomouci 2. prosince 1848) nabývá na významu nejen pro Rakušany. Jak, hosté z innsbrucké univerzity, tak olomoučtí hostitelé vyjádřili přesvědčení, že se pátéční setkání může stát dobrým východiskem k intenzivní spolupráci mezi innsbruckými a olomouckými slavisty, a to jak v oblasti vědeckovýzkumné, tak studijní.

-if-

Olomoucké otolaryngologické odpoledne

Dne 27. 10. 1998 se uskutečnil další ze seminářů 3 x 0 (*Olomoucké otolaryngologické odpoledne*), kterého se tentokrát zúčastnila také početná skupina pediatriů v čele s přednostou Dětské kliniky LF a FN doc. MUDr. V. Mihálem a primářem MUDr. J. Wiedermannem.

MUDr. Kopriva prezentoval neobvyklou kazuistiku lymfadenitidy vyvolané *Mycoplasma chelonae*, primář Wiedermann se věnoval obstrukcím horních cest dýchacích z pohledu pediatrie. MUDr. Novák uvedl přednášku o diferenciální diagnostice lymfadenopatií u dětí, MUDr. Mathonová se věnovala mukovisc-

Večer francouzské poezie

Vynořil se ze tmy, bosý, celý v černém a vtrhl do sálu doslova jako živel: **Yves Gaudin**, francouzský recitátor, herec, tanečník, mim, bývalý byznysmen ve Spojených státech (!) a někdejší lektor na katedře romanistiky. Rázem ovládl celý prostor auly, předvedl brilantně možnosti lidského hlasu, výmluvnou řeč gest a mimiky. Slyšeli jsme zpěv Apollinairovy Seiny plynoucí pod mostem Mirabeau, šumění moře, klapot koňských kopyt, ozvěnu ztrácející se v dále. Naslouchali jsme básníkům Plejád, Ronsardovu mementu o pomjívosti mládeží, cestovali jsme v čase o prostoru bez hranic.

Aulu FF UP zaplnili hlavně studenti a profesori Filozofické fakulty UP a francouzského gymnázia. Jeden posluchač však citelně chyběl – *il brillait par son absence*, řekli by Francouzi. *Neklepal snad někdo?* zaposlouchal se Yves Gaudin uprostřed básně. *Nestojí někdo za dveřmi?* Ne, chodba před aulou byla prázdná, pan profesor Jiří-Georges Látal tam nestál. Přesto byl celý večer s námi. Některé verše byly určeny právě jemu. Virtuální kontakt byl navázán několikrát v průběhu večera, třeba formou

Trendy kartografického vzdělávání

Ve čtvrtek 15. 10. 1998 se na Katedře geografie PřF UP konal jednodenní odborný seminář s názvem *Školská kartografie*, který spolu s katedrou pořádala Kartografická společnost ČR a kartografická sekce České geografické společnosti. Účast na semináři přijali vyučující kartografie ze všech vysokých škol v ČR, kde se kartografie přednáší, s výjimkou VUT Brno (UK Praha, MU Brno, UP Olomouc, OÚ Ostrava, ZČU Plzeň, VA Brno a ČVUT Praha). Program semináře sestával z referátů jednotlivých škol a odborné výstavy, na které zúčastněné školy vystavovaly ukázky seminárních a diplomových prací. Obě části semináře se setkaly se zájmem pedagogů i studentů. Seminář potvrdil vývoj a orientaci kartografického vzdělávání v České republice. Jedná se zejména o následující trendy:

- odlišné kartografické zaměření vysokých škol (zaměření univerzit na geografickou kartografii, technických škol na technickou kartografii, vojenských škol na vojenskou kartografii);
- zavádění informačních technologií (především GIS a DPZ) do kartografie;
- odlišný přístup vysokých škol v procesu tvorby map (na univerzitách práce po autorství originál, na technických školách kartografická polygrafie);
- se zvýšením zavádění počítačů do každodenní praxe narůstá možnost časté tvorby

jednoduchých kartografických děl, a tedy narůstá poptávka i po kvalifikovaných kartografech;

– s rychlým rozvojem kartografie a souvisejících disciplín narůstá potřeba intenzivnější komunikace a častějších setkání podobného typu.

Akte se zúčastnili zástupci několika soukromých subjektů zabývajících se komerční produkcí map. To svědčí o zájmu praxe o trendy a specifická zaměření pracovišť, která vychovávají budoucí kartografy.

Odborný seminář *Školská kartografie* navázal na úspěšné pořádání odborných setkání na půdě Katedry geografie PřF UP.

Doc. RNDr. V. Voženílek, CSc.
Foto T. Jemelka

Naše civilizace by měla dávat pozor na kulturní stopy

Dokončení ze str. 1

Významný představitel současného výtvarného umění, sochař, malíř, grafik a kreslíř pracoval, ač nebyl Francouzem, na celonárodních francouzských dílech. Příkladem jsou tři obelisky určené tehdejšímu francouzskému prezidentu F. Mitterandovi (1984, instalovány v prezidentském paláci). Jak I. Theimer vzpomněl, při hledání inspirace pro tak náročnou práci se často vracel do dětských dní. *Vzpomínal jsem na svého dědečka, na dobu, kdy jsme jezdili na hříby. Vzpomínal jsem na to, jak jsem jednou pod stromem našel asi padesát hříbů a jak jsem začal křičet a volat na dědu, který se ovšem neozýval. Zjevil se až k večeru se slovy: synku, když najdeš tajemství, tak o tom nekrič, nebuď hlučný,* řekl I. Theimer. Při práci si Theimer uvědomoval silné spojení s olomouckou kulturou. V souvislosti s osobou tehdejšího prezidenta Francie, jeho problémy s životem a smrtí, hledal I. Theimer inspiraci v egyptské a řecké mytologii a objevoval v ní poselství pro naši dobu.

I. Theimer také vzpomněl i na výjimečnou práci, na pomník Francouzské revoluce. Toto velkolepé dílo světil olomouckému rodákovi současný prezident, tehdejší starosta Paříže J. Chirac. *Na moment odhalení pomníku se nedá zapomenout. Nešlo jen o odhalení, byla to doba (1989), kdy došlo k „otevření“ všech východních zemí... Tehdy jsem na dveře pomníku napsal několik jmen, které nesou kulturní poselství celé Evropy... O. Babler, V. Havel... Naše civilizace by si totiž měla dávat pozor na kulturní stopy,* řekl v závěru slavnostní řeči jeden z významných představitelů současného výtvarného umění, jehož Univerzita Palackého ocenila čestným titulem *artium bonarum doctor honoris causa*.

M. Poláková

odóze všeobecně a se zaměřením na ORL. MUDr. Dvořáková přednesla souborný referát o vývojových poruchách v oblasti rinobázy a uvedla kazuistiku heterotopie mozkového tkaniva v nosohltanu.

K předneseným přednáškám byla obsáhlá diskuse, která pokračovala i po skončení programu při společné večeři.

Odborné semináře 3 x 0, které jsou určeny pro lékaře, mediky a zdravotní sestry a jsou evidované jako doškolovací akce ČLK, se konají vždy poslední středu v měsíci od 14.00 hod. v restauraci Viola v Olomouci.

-klač-

fiktivního telefonického rozhovoru. Snad se vám večer francouzské poezie líbil stejně jako nám, pane profesore...

J. Uvírová,
Katedra romanistiky FF UP

Snímkem T. Jemelky se vracíme k nedávno proběhlé vědecko-didaktické výstavě Buňka v biologii a medicíně.

Události

Kvalita času a sen budoucího života

Po převzetí čestného doktorátu UP poskytl I. Theimer Žurnálu UP následující rozhovor.

Ve svém projevu při udělení čestného doktorátu jste se dotkl významu kontinuity historie a současnosti v lidském životě. Vnímáte svůj dnešní návrat do Olomouce jako symbolické potvrzení svých úvah? Udělení čestného doktorátu pro mne znamená návrat o třicet let zpět, k době, kdy byl člověk ve škole a kdy měl tu fantastickou možnost, které si nevážil – a tou je čas. V současné době zřejmě ztrácíme jeho hodnotu a váhu. Přitom v tom, co děláme, v našich uměleckých a jiných oborech je velice důležité, aby člověk mohl o věcech, které dělá, meditovat. A malá města, jako je Olomouc, mohou po urbanistické stránce dát lidem toho času více. Vždycky, když vzpomínám na to, jak jsem jezdil na kole do knihovny zdejší pedagogické fakulty, k Dómu na Zikmundovy přednášky, zjišťuji, že jsem mohl za den zvládnout několik disciplín, což už později, třeba v Paříži, nebylo možné... Při těch vzpomínkách si uvědomuji ekonomii toho času – zřejmě jsem z hlediska množství informací mohl postřehnout méně věcí, ale bylo to daleko intenzivnější. A to je to, co teď cítím v Itálii, v Luce nebo v Pietra Sante, kde teď pracuji – tam si vždycky zase znovu uvědomuji kvalitu času – protože velká města, velká městská civilizace nám sice umožňují využívat rychlého toku informací, ale nedává nám možnosti tyto informace prohlubovat.

Existují podle vašeho názoru nějaké účinné mechanismy, jak se tomuto trendu, tomu spěchu bránit?

V Toskáne i v Paříži přicházím do styku jak se studenty, tak i s lidmi, kteří přijíždějí pracovat z Číny, z Japonska apod., a tak si uvědomuji, že ten konflikt prchajícího času je všude stejný. Je důležité, aby si společnost – v tom urbanistickém, sociálním smyslu – uvědomila, že potřebuje mít – hlavně pro studenty – určité, řekl bych, marginální, okrajové prostory: když si vzpomenete na Baudelaire, na Picassa, na začátek dvacátého století, všichni ti výtvarníci, básníci, studenti měli ten marginální prostor, kde se dalo žít takzvaně za nic. A pak dejme tomu deset z těch milionu studentů společností něco dali – to, co ona globálně dala tomu milionu. To všechno si dnes málo uvědomujeme, protože rychlost života, ta jeho „materiální spekulative“ to neumožňuje. Vidím to třeba na Paříži – v šedesátém osmém roce se tam ještě dalo žít marginálně, a dnes je to pro cizí studenty téměř absolutně nemožné, totiž možnost prožívat v přítomném čase ten sen – sen budoucího života, protože na to nemáte onen „materiální“ čas.

V souvislosti s vaší nynější olomouckou návštěvou se znovu mluví o tom, zda Olomouc bude či nebude mít sedmou kašnu...

Ta kašna tady chybí, protože sedmá kašna – to je sedmý den v týdnu (zase ten význam času – neuvěřovalo se jen o mytologii, ale i o čase, o řádu). V minulosti se města všude v Evropě budovala vždy kolektivně a když šlo o společenské zakázky, musela se na tom shodnout spousta lidí. Ve Francii i v Itálii za tím byl vždycky ten městský zájem – radnice, církev, několik elementů, které se spojily, protože se jedná o věc, která se týká všech. Takže to není otázka toho, jestli si pan Theimer vymyslí kašnu v Olomouci – musí být zřejmé, že všechny tyto elementy fungují tak, aby se to dalo realizovat, protože pokud člověk do toho města, ulice zasahuje, tak zasahuje do záležitosti města, radnice, občanů...

Pocítujete v Olomouci takový konsensus? To já nevím, to nemohu kontrolovat, jsem tady pokaždé velmi krátkou dobu. Vím jen, že poslední výstava tady měla úspěch, že si ji hodně lidí nese jako vzpomínku na pozitivní věc.

Děkuji za rozhovor.

V. Mazochová

Telegraficky blahopřál I. Theimerovi k získání čestného doktorátu UP další olomoucký rodák, současný ministr kultury ČR P. Doštal:

Vážený Mistré, milý Ivane,

když jsme v našich dobách „her a malin nezralých“ sedávali u Rybek, netušili jsme, terak po letech dopadneme. Dopadl jsi lépe, protože zatímco ministři kultury přicházejí a odcházejí, Tvůj kumšt zůstává.

Blahopřejí!

Snímek T. Jemelky zachycuje I. Theimera na přátelském setkání ve velké zasedací síni RUP.

O I. Theimerovi s prof. V. Šlapetou

Několik hodin před udělením čestného doktorátu Ivanu Theimerovi obdržel kancléř UP PhDr. Tomáš Hrbek prostřednictvím e-mailu zprávu o jeho „zamítnutí“. Byl to verdikt „samozvané komise prof. Waldemara von Schlapsteina, rektora Univerzity Nikolajevy v Praze, prof. Moshe Kuraše ze Semtexové fakulty těžké univerzity“. Brzy vyšlo najevo, že šlo o „kanadský žertík“ Theimerových přátel z mládí, někdejších Olomoučanů prof. ing. arch. Vladimíra Šlapety, DrSc., prorektora ČVUT, a prof. ing. Mečislava Kuraše, CSc., z VŠCHT v Praze. Jednoho z „pachatelů“, prof. Šlapetu jsme požádali o rozhovor.

Můžete nám něco prozradit o vašem přátelství s Ivanem Theimerem a přiblížit některé epizody z 60. let?

S Ivanem, který byl o tři roky starší, se znám od nejtěplejšího dětství (bydlel na Foersterově 10 a my Na Vozovce 33). Dnes už je nás málo, kdo si ještě pamatují na školní louku s potokem, školní zahradou a vilou stavitele Vodíčky mezi našimi domovy a opodál na „Tabuláku“ na rybník „Waltrák“, kam jsme chodili bruslit. Někdy v roce 1964, když jsem se chystal ke studiu architektury, jsem Ivana požádal, aby mi ukázal své obrázky. Od té doby se datovalo naše přátelství. Navštěvovali jsme spolu pana Bablera na Sv. Kopečku, který nás obdarovával svým duchem a svými „hrstmi básní“, nebo pana Smejkalu v Univerzitní knihovně. Později začal Ivan jezdit do Prahy, kde jsme besedovali s Jindřichem Chalupeckým ve Spálově galerii a zúčastnili se happeningu Eugena Brikcia. Na Silvestra 1967 sezeval Ivan velkou společnost a tehdy mi řekl: „Vládě, nemá Tvůj táta nějaké velké rýsovací prkno, které bychom mohli použít jako hodovní tabuli?“ Takové prkno jsme našli a odtransportovali na Foersterovu ulici. Bohatýrské oslavy Silvestra se zúčastnili Ivanovi kamarádi z Hradiště, „děda“ Červinka, Jarda Kovanda, ze Zlína Svatá Slovenčík, z Prahy Karel Machálek a Tonda Sládek a z Olomouce Rudolf Seitz a Miloš Kuraš, několik hereček olomouckého divadla a několik krásných studentek Univerzity Palackého, jejichž jména jsem již bohu-

žel zapomněl. Tak jsme přivítali Nový rok 1968. Oslava pak měla ještě malou dohru, když se můj táta začal vyptávat, kde zůstalo ono rýsovací prkno. „Já už ho nemám“, řekl mi Ivan, „použil jsem ho na sokl nové sochy pro bienále Danubius v Bratislavě...“ Otec, který byl jinak na takové věci velmi přísný, miloval umění a Ivanovi to odpustil. Ten se mu později, v roce 1975 kavalírsky revanšoval, když ho pozval na „pánskou jízdu“ do Dordogne ve Francii, kde spolu oba strávili tři týdny putováním po krajině a malováním olejů. Oba na ten výlet rádi vzpomínali.

S Ivanem Theimerem jste prožil i osudný moment sovětské invaze...

V srpnu 1968 jsem absolvoval povinnou praxi u architekta T. Černouška ve stavebním oddělení firmy Sigma. Brzy odpoledne jednoho slunného dne, bylo to 20. srpna 1968, si Tomáš vzpomněl, že by se básník Jakub Deml dožil 90 let a že je třeba toto výročí řádně oslavit. Za chvíli jsme byli celá parta pohromadě – Mirek Najdek, Rudolf Seitz, Ivan Theimer i Miloš Kuraš – a po intermezzu v „klubu“ Bristol jsme rádi přijali Tomášovo pozvání do jeho bytu se skvělou domácí slivovicí z Bánova. Celou noc jsme pak vášnivě diskutovali o osudu režimem pronásledovaných básníků – Demla, Zahradníčka, Bedřicha Fučíka, Václava Renče aj. – i o osudu a smyslu naší literární emigrace – Cepa, Hostovského nebo Blatného..., aniž jsme tušili, že i my právě v těch chvílích sami stojíme před osudovým rozhodnutím. Nic netuše jsme se rozcházeli po druhé hodině ráno. Probuzení bylo hrozné... Když jsem asi o půl šesté ráno u Ivana na Foersterově zazvonil, objevila se v okně jeho tvář, neschopná slova. Myslím, že ze sebe vypravil jen: „To je konec...“ Někdy kolem poledne se ještě na chvíli zastavil u nás, pohovořil se mnou a s mými rodiči a ještě 21. srpna odjel do Prahy a druhý den do Paříže. Výjezdní povolení ke dvouměsíčnímu pobytu ve Francii měl už předtím vyřízeno a nechtěl už čekat ani minutu. Bylo nám jasné, že odjel navždy... Miloš Kuraš odjel za pár dnů do Anglie a my tu zůstali...

Avšak i později jste se setkávali...

Na konci března 1969 jsem letěl do Paříže na svatbu své sestry. Spal jsem u Ivana, který tehdy pobýval v protestantské koleji nedaleko observatoře, shodou okolností pár kroků od místa, kde má dnes svůj ateliér. Poslouchali jsme rozhlasový přenos hokejového utkání ČSSR–SSSR, po němž došlo v Praze k demonstracím. Ivan během mého pobytu vyhotovil třetínové sádrové modely tří soch pro kašnu na Kollárovo náměstí. Přivezl jsem je do Olomouce a Černouškovi se ještě podařilo realizaci prosadit. Pamatují se, že po přiletu do Prahy hlásil rozhlas, že Dubček byl zbaven funkce prvního tajemníka a novým šéfem strany se stal Husák. To byl tedy už opravdový konec...

Jak dlouho jste se potom neviděli?

Přesně sedm let. Sňatek mé sestry s Francouzem jsem v letech 1976–80 a několikrát ještě v 80. letech využíval k návštěvám na pozvání. Ty byly vždy spojeny i s I. Theimerem. Návštěvy byly vždy obohacené setkáními se zajímavými lidmi, např. Jeanem Clairem, dnes ředitelem Picassova muzea, architektky, sběrateli umění apod. Myslím, že po smrti Ivanovy maminky paní Jiřiny Theimerové, mu velmi chyběla rodina. Návštěvy mých rodičů, kteří jezdili do Paříže každoročně za vnoučaty, případně návštěvy mého bratra Ivana mu tak trochu suplovaly ztracený domov a oživovaly Olomouc až do 29. prosince 1989. Tehdy se náhle telefonem ohlásil, že je v Praze. Společně jsme pak slavili volbu prezidenta i návrat svobody...

M. Poláková

(Pozn.: Univerzita Nikolajevy Šuhaje Loupežníka v Užhorodě, údajně založená studentským recestickým spolkem v Praze v roce 1968, nemá doposud akreditaci ani českého, ani slovenského, ani maďarského, ani polského, natož pak ukrajinského ministerstva školství...)

Z vědeckých pracovišť UP

Centrum molekulární biologie a medicíny UP //I/

(Dokončení z předchozího čísla)

Takže nádor je výsledkem neregulovaného množení buňky, která setrvává na dráze stále se opakujícího buněčného cyklu. Tím přirozeně vzniká a početně roste populace nádorových buněk. Je to způsobeno zablokováním schopnosti buňky přestoupit na dráhu apoptózy nebo diferenciace. Tato schopnost má svou příčinu v regulačním mechanismu. Ten je zakotven v genech a realizován interakcemi jejich produktů – CDK a cyklínů. Tím máme v hrubých rysech vymezeno výzkumné pole projektu Centra: studium regulační buněčné sítě a její cílené ovlivňování s významem pro diagnostiku a léčbu nádorových onemocnění.

Samozřejmě není v silách nás řešitelů tuto problematiku komplexně objasnit. Pracují na ní desítky laboratoří ve světě. Pokoušíme se přispět alespoň k jejímu částečnému řešení v šesti výzkumných týmech, které mají značné teoretické i experimentální zkušenosti.

To znamená, že výzkumný projekt je rozlehlý?

Zahrnuje těchto šest dílčích projektů:

1. Molekulární mechanismy indukce a regulace buněčné smrti (apoptózy) v normální a nádorových buňkách. Řešitel MUDr. Jiří Ehrmann, odborný garant prof. MUDr. Zdeněk Kolář, CSc.

2. Molekulární mechanismy regulace aktivity cyklín dependentních kináz v normální a nádorové buňce, včetně studia jejich přirozených a syntetických inhibitorů. Řešitel doc. ing. Miroslav Strnad, CSc., spoluřešitelé dr. Jitka Frébortová, Mgr. René Lenobel, Hana Martínková, Helena Sokolová, odborný garant doc. MUDr. Jaroslav Veselý, CSc.

3. Funkce p53 genu a jeho regulačních proteinů v procesech buněčného růstu, reparace DNA, maligní transformace, včetně studia molekulárních alterací těchto genů a jejich produktů v nádorové buňce a jejich klinického významu. Řešitel RNDr. Bořivoj Vojtěšek, CSc., odborný garant prof. RNDr. Jan Kovařík, DrSc.

4. Signální a regulační mechanismy účinku polyaminů a jejich biochemie a metabolismu v procesech buněčného růstu a maligní transformace. Řešitel RNDr. Ivo Frébort, CSc., odborný garant

prof. RNDr. Pavel Peč, CSc.

5. Protinádorová fotodynamická terapie pomocí aktivních forem kyslíku s využitím chemi- a fotoexcitujících barviv. Řešitel RNDr. Hana Kolářová, CSc., spoluřešitel Mgr. Martina Bancířová, odborný garant doc. RNDr. Jan Lasovský, CSc.

6. Signalizace a regulace buněčného cyklu u modelového organismu *Saccharomyces cerevisiae*. Řešitel MUDr. Vladislav Raclavský, odborný garant prof. RNDr. Karel Lenhart, DrSc.

Jaké výstupy výzkumu předpokládáte?

Docent Strnad jich uvádí 26. Všechny mají rys původnosti, s přínosem pro molekulární biologii, imunologii, farmakologii, patologii a onkologii. To znamená, že podaří-li se je získat, budou publikovány v prestižních zahraničních časopisech nebo patentově chráněny (jak informoval ŽUP č. 4, s. 2). Pro ilustraci vybereme z předpokládaných výstupů jen tři: vypracování metody indukce apoptózy jako předpoklad pro vývoj nových léčebných postupů u zhoubných onemocnění, vývoj inhibitorů CDK pro cílené mikrochirurgické zásady do regulace buněčného cyklu se specifickými cytostatickými účinky, příprava fotoreaktivních derivátů vysoké protinádorové účinnosti.

Jakých konkrétních výsledků jste zatím dosáhli?

Doc. Strnad mi podává hustě popsané listy se slovy „vyberte si sám“. Jsem na rozpacích co vybrat, když čtenář nemluví jazykem chemie, biologie ani medicíny. Opět tedy spíše jen pro ilustraci: byla prokázána pohotovost jaterních buněk k apoptóze u pacientů s různými jaterními nemocemi, u pacientů s astroglíálními tumory bylo prokázáno, že čím větší stupeň malignity (zhoubnosti), tím menší počet buněk na dráze k apoptóze. Nový inhibitor CDK roscovitin silně potlačuje množení savčích buněk, byla určena krystalová struktura komplexu roscovitin/kináza a určeno jeho vazebné místo. Podařilo se definovat buněčný systém, který slouží ke studiu účinku UVC záření na interakci regulačních proteinů p21 a PCNA. Chlorpromazin účinkuje jako naplnič cytoplasmatické membrány a aktivátor fosforylace koncové MAP-kinázy PKC1-dráhy, která je zapojena v regulaci organizace cytoskeletu.

Jak hodnotíte plnění projektu celkově?

Cíle projektu jsou plněny beze zbytku a v mnohém překročeny. O výsledcích bylo publikováno 127 sdělení, z toho 32 prací v zahraničních časopisech s vysokým impaktočím faktorem.

Mohl byste některé publikace uvést?

Plně citace byl i jen vybraných prací by zabraly mnoho místa a tak snad jen výběr časopiseckých titulů, ve kterých jsou některé naše výsledky publikovány: *Pathol.Res.Pract.* 191, 698, 1995, *Neoplasma* 44, 23, 1997, *Am. J. Pathol.* 150, 805, 1997, *Biochem. Mol.Biol.Ing.* 41, 11, 1997, *Phytochemistry* 45, 239, 1997, *J. Med. Chem.* 40, 408, 1997, *Eur. J. Biochem.* 243, 518, 1997, *Oncogene* 15, ..., 1997.

Jaké máte kontakty se zahraničními pracovišti?

Je jich mnoho, snad více jak 30 pracovišť z celého světa. Se všemi máme aktivní spolupráci. Snad bych mohl uvést jen pár nejdůležitějších: prof. D. Lane, Univ. Dundee, Skotsko, prof. D. Inzé, Univ. of Grent, Belgie, prof. H. A. Van Onckelen, Univ. of Antwerpen, Belgie, prof. D. E. Hanke, Univ. Cambridge, England, prof. S. H. Kim, Univ. of California, USA. Máme společně publikace a dokonce patenty, další se nyní rovněž připravují. Je to taková mezinárodní dělba práce. Každý na ní dělá ten kousek, ve kterém je dobrý.

Jsou do výzkumu zapojeni doktorandi?

Máme jich celkem 23 a pracují na dílčích úkolech jednotlivých pracovišť CMBM na PřF a LF UP. Někteří už postgraduální studium úspěšně ukončili a pracují nyní v Centru jako vědeckí pracovníci placení z grantu. Jejich práce si nejvíce ceníme.

Je zřejmé, že CMBM UP si počíná vskutku dobře. Jeho výzkum má jasnou koncepci, je víceborově integrovaný, racionálně koordinovaný a produktivní na úrovni světové vědy. Má výrazný rys mezinárodní kooperace v problematice, která je dnes „horkým místem“ molekulární biologie a medicíny. K dílčím tématům projektu se vrátíme podrobněji později v samostatných sloupcích naší rubriky.

-mh-

Diskuse, názory, ohlasy

Olomouc univerzitním městem?

S blížícími se volbami komunálními i senátními stále častěji slyšíme z úst olomouckých politiků termín „univerzitní město“, tento evergreen naší polistopadové komunální politiky. Vedle volebních novin, defenestrací, fingovaných pohřbů, stopeček hrůskovice a propisovacích tužek se „univerzitní město“ stává volebním trumfem kandidátů nezávislých i závislých, občanských, socialistických, komunistických, ba i čtyřkoalických. Ti všichni chtějí mít z Olomouce *univerzitní město*. Dlužno podotknout, že také chválabohu dosluhující „kočkopsi“ radniční koalice se tímto termínem v minulosti zaklínala. Všeříkající tečkou za její snahou vybudovat z Olomouce univerzitní město byla absence jakéhokoli městské reprezentace na udělení čestného doktorátu světově proslulému sochaři Ivanu Theimerovi. Prý raději litali ve vrtulniku...

Představme si takové *univerzitní město*. Je to město s evropsky, či dokonce světově uznávanou univerzitou, která ve svých zdech koncentruje vynikající kapacity jednotlivých

vědních oborů i množství aktivních studentů. A tato akademická obec kolem sebe šíří jakési „silové pole“ inspirace a příkladu, které se transformuje do spousty rozmanitých aktivit, spolků a sdružení výrazně ovlivňujících život v tomto městě.

Přiblížila se někdy Olomouc této ideální definici? Určitě v době obnovení svého vysokého učení – v letech 1946–1947. Vůle představitelů města, regionu, politických stran i nejrůznějších spolků a korporací mít v Olomouci vlastní univerzitu, byla velká a jednotná. A projevovala se na první pohled i v tak banálních záležitostech, jako bylo obstarávání těles ústředního topení, či potravin a nápojů na slavnostní raut.

Také ve druhé polovině šedesátých let o sobě dávala alma mater v našem městě vědět. Otevřete si jen tehdejší kulturní informátor *Kdy–kde–co*, který je doslova naplněn nejrůznějšími aktivitami, jimž vědodili pedagogové či studenti UP. A samozřejmě participace olomoucké akademické obce na pokusu o reformu komunistické totality. Ur-

čitě nejviditelněji ztělesnily vztah univerzity a města v tomto období tradiční majálesy – vždyť v roce 1968 se této akce zúčastnilo na 30 000 olomouckých občanů. Není náhodou, že v tehdy získalo pojetí univerzitního města jistou teoretickou bázi v konceptech tzv. Kulturní rady, v jejíž čele stál první rektor olomoucké univerzity Josef Ludvík Fischer.

Zdráhám se už tvrdit, že se Olomouc stala univerzitním městem ve dnech listopadové revoluce. Studentským městem, to ano. Zvláště v prvním týdnu listopadových změn olomoučtí studenti představovali jedinou organizovanou protirežimní sílu, zatímco první garnitura městského OF připomínala sice permanentně opoziční, ale současně nefunkční partu hospodských štamgastů.

„Univerzitní město“ se objevilo v programových tezích OF ke komunálním volbám na podzim roku 1990. Z kuloárových (přesněji řečeno z hospodských) debat s lidmi, kteří se tak či onak točili kolem městské politiky, vím, že už tenkrát poukazovali na-

Diskuse, názory, ohlasy

stupující „ofčáci“ pragmatikové na jistou vágnost a neuchopitelnost tohoto termínu. Tito lidé správně předpokládali, že nastupující společenská transformace se odehraje ve znamení hypertrofovaného „tržního běsnění“ (Václav Havel), které postaví euforicky pojímanou ideu „univerziténího města“ do pozice pomyslné „šlehačky na dortu“, řeče slovy pana prof. ing. Václava Klause, CSc. Realita „budování kapitalismu v Čechách“ totiž ukázala, že nadčasová, univerzální rovina pojetí „univerziténího města“ je záležitostí evoluční a veskrze dlouhodobou a úzce souvisí s dalším fenoménem polistopadových změn – s budováním občanské společnosti (či společnosti občanů – opět citujeme již citovaného pana profesora). Zbývá ovšem nekonečná řada konkrétních témat, na kterých se může univerzita s městem podílet ku prospěchu obou těchto subjektů. Chce to ovšem vůli a hlavně spoustu práce. Otázka je, zda naše univerzita při stále rostoucích nárocích na vlastní pedagogickou a vědeckou činnost bude mít dostatek sil na na ovlivňování života ve městě. V minulosti, alespoň v určitých etapách svého vývoje, tuto kapacitu určitě měla.

PhDr. P. Urbášek

Problém: kauce v IC UP

Ve své práci studentského zástupce v AS UP se setkávám s mnoha připomínkami a námitkami studentů, samozřejmě v oblastech, které se jich bezprostředně dotýkají. Nelze zastírat, že se jedná ve větší míře o studenty české. V následující poznámce bych se však chtěl zmínit o problému, který trápí studenty zahraniční, při mém působení na Právnické fakultě UP pak hlavně studenty slovenské.

Mnoho z nich se na mne v poslední době obrátilo s rozhořčením nad víceméně nově v praxi uplatňovaným ustanovením Knihovního a výpůjčního řádu Univerzity Palackého v Olomouci. Ve zmiňovaném dokumentu ze dne 31. 10. 1997, který má formu rozhodnutí rektora, je v článku VII (čtenářský průkaz) velmi nenápadně uvedena věta: „Zahraníční studenti musí navíc předložit platné dokumenty opravňující je k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území ČR a složit dle platného ceníku služeb kauci. Tato kauce činí v současnosti, podle platného ceníku vydaného ředitelem IC UP 2000 Kč za rok.

Dotyční studenti se, mimo pochopitelnou neochotu tuto kauci složit, ptají po filozofii tohoto institutu, je-li jaká, eventuálně po technickém a právním zajištění zmíněných peněžních prostředků, které Knihovni a výpůjční řád UP neobsahuje. Mnoho z nich pak logicky dochází k názoru, že tak vlastně poskytují jakousi „bezúročnou půjčku“ Informačnímu centru.

Výše uvedené skutečnosti opět přispívají k velmi horkému vnímání už tolikrát kritizovaného dokumentu, jakým Knihovni a výpůjční řád UP bezesporu je.

Problém jsem otevřel na posledním zasedání AS UP (7. 10.). Bylo mi přislíbeno, že se tímto podnětem bude vedení UP v brzké době zabývat. Tedy uvidíme.

M. Kalhous,
člen AS PF UP, AS UP

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Předminulou sobotu skončil na olomouckém výstavišti Flora 13. ročník knižního veletrhu LIBRI '98. Byl jsem letos na této akci angažován jako člen poroty Soutěže o knihu LIBRI '98, a zdržím se proto pochvalných, natož kritických úvah na adresu tohoto veletrhu. Dovolím si jen zapochybovat, zda se v Olomouci opravdu jedná o knižní veletrh, neboť ani výstavní plochou, ani počtem vystavovatelů se nemůže rovnat knižním hypermarketům ve Frankfurtu n. M., Lipsku, Boloni, Jeruzalémě či Varšavě. Letošní Libri '98 však naznačují, že by se z nouze mohla učinit ctnost, pokud kvalitu expozice znásobí kvalitní doprovodné akce. Základ knižního veletrhu koneckonců tvoří více či méně

KNIHKUPECTVÍ

nahromaděných ve výstavní hale (výstavních halách), přičemž jedno takové knihkupectví reprezentuje jedno (případně více) nakladatelství, eventuálně některý podnik knižního velkoobchodu.

Spíše na knižních veletržích zahraničních než na veletrhu olomouckém lze pozorovat snahu jednotlivých vystavovatelů, aby svou výstavní kóji ozvláštnili, a přitáhli tak pozornost návštěvníků. Opustil jsem v září t. r. Varšavu právě v den, kdy se ve zdejším Paláci kultury (monumentálním výplodu stalinské architektury) zahajoval 9. národní knižní veletrh, a tak jsem nespáčil, jak publikaci Dolnoslezského nakladatelství „Przy polskim stole (U polského stolu)“ prodával polský šlechtic v kontuši (kabátě, jenž dal název vodce popijené mj. dobrým vojákem Švejkem a četnickým strážmistrem Flanderkou na četnické stanici v Putimi), ani jsem neslyšel, co známý britský sexuolog Kenneth Purvis vyprávěl o „potenci a potenciálu muže“, přičemž scénu stánku vydavatelství pořádajícího tuto akci tvořila obří postel s neměnnými obřími poduškami. Také v Olomouci se nabízejí knihy s „veletržní slevou“, ale ve Varšavě lákalo nakladatelství Prószyński & spol. bibliomany nabídkou tří knížek za pouhých 9 zlotých (necelých 90 Kč).

O „9. Krajowe Targi Książki w Warszawie“ jsem tedy přišel, ne však o putování po varšavských knihkupectvích, z nichž vyniká dvoupodlažní Knihkupectví Bolesława Prusa na Krakovském Předměstí (naproti hlavní bráně Varšavské univerzity). Podle světa znalých bibliomanů a bibliofilů se nejlepší knihkupectví nacházejí v Londýně a Oxfordu, uchvacující je prý trakt knihkupectví na Montmartru, výtečná jsou i knihkupectví v Miláně. Olomoucký patriot nedá ovšem dopustit na knihkupectví ve svém městě, jejichž počet dokládá, že Olomouc nemůže být městem kulturně zaostalým.

Četl jsem ale kdesi, že v Nigérii, největším africkém státě, není dnes ani jedno knihkupectví, třebaže tu kdysi knihkupectví bývala. Stejně tak v Etiopii – na jediné univerzitě v zemi, nacházející se v hlavním městě Addis-Abebě, bývalo svého času jediné knihkupectví, ale i to zaniklo. V celé východní Africe jsou dvě malá knihkupectví v Nairobi, prodávají tu však jen turistické průvodce a mapy na safari. Příčina je zřejmě v tom, že africká kultura je původně orální (mluvená nebo zpívaná), a tak se v Africe nyní sváří dvě kultury – kultura tradiční a kultura moderní, masová – džíny, coca-cola, hamburgery... Kniha je koneckonců fenoménem evropské kultury, a kde slabně ovliví této kultury, mizejí rovněž knihy.

Vítejme proto radostně každé nové knihkupectví včetně novodobých knihkupectví virtuálních,

tj. působících na internetu. Virtuálních českých knihkupectví je zatím poskrovnu (viz např. <http://www.knihkupec.cz> – Knihkupectví Jiří Fiala v Novém Jičíně). Jak se takový podnik může rozvinout a co vše může poskytovat, demonstruje internetová adresa <http://www.amazon.com> virtuálního knihkupectví v Seattlu, vzniklého roku 1995. Dnes toto knihkupectví nabízí na tři milióny titulů knih, CD, audiokazet, počítačových her aj. Nejenže tu jsou – a nikoli jen jednou knihou – v prodeji Jaroslav Hašek, Karel Čapek, Jaroslav Seifert, Bohumil Hrabal, Ludvík Václík, Milan Kundera nebo Václav Havel, ale dvěma spisy se tu prezentuje i Václav Klaus („Renaissance: The Rebirth of Liberty in the Heart of Europe – Renesance: Znovuzrození svobody v srdci Evropy“, \$18.95, a „The Ten Commandments of Systemic Reform – Desatero přikázání systémové reformy“, \$14.95).

Ale zpět k LIBRI'98 a knižním veletrhům vůbec. Nezbytnou součástí takových akcí býváají autogramiády. Knížka podepsaná svým autorem se cení zvláště v Americe. Tam prý dokonce nejen čtenáři, ale i knihkupci žádají po spisovatelích, aby jim poslali svůj podpis na papírových kartičkách s tím, že si ty kartičky do jeho knih vlepí, neboť Američané mají tuze rádi cokoli „unique“. V Olomouci letos uspořádal autogramiádu někdejší polský disident a dnešní šéfredaktor deníku Gazeta Wyborcza Adam Michnik u příležitosti vydání českého výboru ze svých článků „Sokratův stín“. V pátek 23. října t. r. večer se Adam Michnik zúčastnil v aule Filozofické fakultě UP besedy s olomouckou intelektuální veřejností. Mluvil se zde víc o politice než o literatuře, přičemž Adam Michnik potěšil shromáždění dvěma (v dnešní době tak vzácnými) politickými anekdotami, jimž bych rád dodal na publicitě. První Michnikova anekdota ilustrovala debatu o možných vztazích Německa s malými státy střední Evropy:

Vzhledem k nedostatku klecí rozhodlo ředitelství zoologické zahrady, že medvěd bude v jedné kleci společně se zajícem. Zajíc se takového soužití obával, ale medvěd zajíce utěšoval: „Nic se ty, zajíčku, neboj, dobře nám spolu bude. A kdybychom se i poškorpiili, nic neovadí – jednou já ti šlápnu na tlapku, podruhé ty mi šlápneš na tlapku...“

Druhá Michnikova anekdota se odehrává v současném ruském parlamentu – dumě (tento výraz lze do češtiny přeložit rovněž jako „myšlenka“, zatímco polské slovo „duma“ znamená česky „pýcha“):

Poslanec ruské dumy, unaven zdlouhavým jednáním, se odebere do sněmovního bufetu, aby se občerstvil vodkou. „Máte ale vůbec vodku?“ ptá se pochybovačně bufetářky. „Jakpak bychom v dumě neměli vodku? Vodka je přece ruská pýcha!“ praví bufetářka. „Máme dokonce různé vodky: gorbačovka, jelcinovka i primakovka.“ „A jak se primakovka liší od gorbačovky a jelcinovky?“ chce vědět poslanec. „Nijak – jenom tím, že obsahuje bublinky.“

Dovolím si pro dnešek skončit minipříběhem týkajícím se četby a odehrávám se v sovětské televizi během „prestrojky“. Jakýsi účastník televizní diskuse se z obrazovky pochlubil, že během jednoho dne přečetl víc než padesát svazků Sebráných spisů Vladimíra Iljiče Lenina. „Jak jste to mohl dokázat?“ užasl moderátor diskuse. „To je prosté. Vladimír Iljič měl během psaní ve zvyku důležité myšlenky podtrhávat. Četl jsem tedy jen to, co bylo podtrženo – nepodtržená místa přece nejsou důležitá!“

Jiří Fiala

Studentská rubrika

Nabídka olomouckého divadla

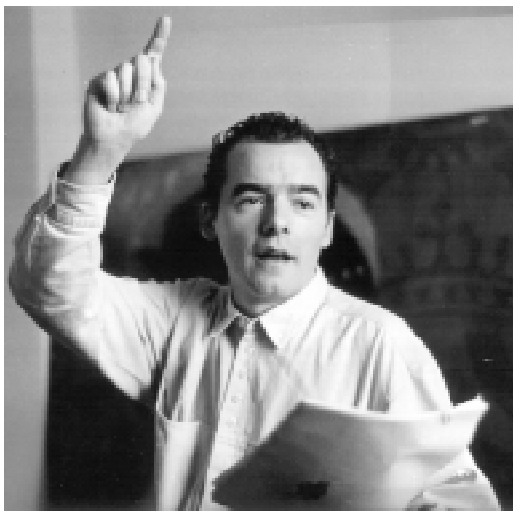
Moravské divadlo Olomouc nabízí studentům Univerzity Palackého v této divadelní sezóně exkluzivní předplatné na vybrané tituly (W. Allen: *Zahraj to znovu, Same*; J. Zeyer: *Radúz a Mahulena*; W. Shakespeare: *Dva kavalíři z Verony*; A. S. Puškin: *Evžen Oněgin*; H. von Kleist: *Katynka z Heillbronu*; CH. W. Gluck: *Orfeus a Eurydika*; J. Brabec: *Manon*).

Sedm představení budou nyní posluchači UP moci zhlédnout za 140 Kč (jedna inscenace á 20 Kč) – blokové předplatné lze zakoupit v knihkupectví Studentcentrum na Křížkovského ul. V souvislosti s uvedenou nabídkou jsem se Petera Gábora, uměleckého šéfa olomoucké činohry zeptala:

V čele činohry stojíte od ledna tohoto roku. Proč jste si vybral právě Olomouc? V stávajícím akademickém roce studuje na Univerzitě Palackého více než dva a půl tisíce nových posluchačů z různých koutů České republiky. Můžete, především jim, olomouckou činohru Moravského divadla přiblížit?

V době, kdy mi končilo angažmá v kladenském divadle, jsem obdržel k další práci dvě nabídky. Jedna přišla ze Zlína, druhá z Olomouce. Rozhodl jsem se pro Olomouc – pro univerzitní město s bohatou kulturní tradicí. Dnes, po několika měsíční působnosti, musím však říci, že mám ze zdejšího kulturního života někdy dost negativní pocit. Něco zde prostě skřípe...

Jednou z příčin mohou podle mne být i komunikační bariéry mezi některými institucemi. Domnívám se, že to platí i o vztahu divadlo–univerzita.

Olomoucká činohra je souborem, který chce o sobě něco říci a něco kulturního předat. Rád bych oslovil i mladší diváckou generaci, vysokoškolské publikum mi v hledišti chybí...

Spolupracuje olomoucká činohra s Katedrou teorie a dějin dramatických umění FF UP?

Několik ročníků zmíněné katedry jsme nedáno pozvali na naši zkoušku. Pro posluchače je to

jedinečná profesní příležitost – mohou tak sledovat genuzi jednohlavých inscenací.

Budoucím kritikům jsme dveře do divadla zkrátka „otevřeli“...

Nabídlí jsme jim také spolupráci na festivalu Divadelní flóra. Jedná se o akci s dvouletou tradicí, kterou jsme letos koncepčně upravili. Přehlídka bude tematizovaná a nebude již zaměřená pouze na moravskoslezský region. Studenti se mohou podílet na

vydávání festivalového zpravodaje, počítáme rovněž s jejich aktivní účastí na různých seminářích.

K jaké premiéře se chystá olomoucká činohra nyní?

*Právě začínáme generálkový týden, v pátek bude mít premiéru hra Williama Shakespeara *Dva kavalíři z Verony*.*

Za rozhovor poděkovala

M. Poláková

(Pozn. red.: Peter Gábor, absolvent Pedagogického institutu v Nitře, absolvent DAMU, obor režie. Po absolutoriu v roce 1992 působil dva roky v Martině v divadle SNP. Později odešel do středočeského divadla v Kladně a poté do Olomouce. Jako hostující režisér působí i v jiných divadlech ČR, pravidelně však v Moravskoslezském divadle v Ostravě. V České republice působí zhruba pět let.)

K výsledkům soutěže „Univerzita po roce 2000“

V souvislosti s oslavami 650. výročí založení Univerzity Karlovy v Praze vyhlásil její rektor soutěž „Univerzita po roce 2000“. Studentského soutěžení o nejzajímavější názor na budoucnost univerzit na počátku třetího tisíciletí, které bylo dotováno finančními odměnami ve výši 30, 20 a 15 tisíc korun, se účastnili řádní posluchači a doktorandi různých vysokých škol. Z jedenadvaceti příspěvků (dvě práce byly ve slovenštině a jedna v angličtině) vybrala mezinárodní odborná komise ve složení prof. dr. M. Marcelli, CSC., Univerzita Komenského v Bratislavě, prof. dr. M. Konigov, CSC., Univerzita Karlova v Praze, prof. dr. M. Petrussek, CSC., Univerzita Karlova v Praze, příspěvek Lukáše Jelínka, studenta Právnické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně. Jeho práce O univerzitách a univerzálních lidech je charakteristická mimořádnou otevřeností, vhodně kombinuje osobní přístup a objektivní zprávu o výsledcích různých šetření a v nepo-

slední řadě spojuje argumentovaný přístup s jemným vtipem. Druhé místo získala práce ing. Václava Vinklárka (PF MU v Brno) za práci Vymezení nešvarů současného vysokého školství z pohledu studentů, návrhy na jejich odstranění a náčrt obrazů budoucnosti a to vše ve třech dějstvích), třetí místo pak získal Petr Pecháček (Technická univerzita v Liberci) za práci *Univerzity po roce 2000*.

Jak Žurnálu UP potvrdil Václav Hájek, tiskový mluvčí Univerzity Karlovy v Praze, soutěžení se účastnili i zástupci Filozofické a Právnické fakulty Univerzity Palackého.

Laureáti převzali ocenění z rukou rektora UK prof. Karla Malého 9. 9. ve velké aule Karolina, a to v rámci zahájení mezinárodního symposia „Univerzita a její studenti“.

M. Poláková

(Pozn. red.: Část vítězné práce otiskneme v příštím čísle ŽUP.)

... a tento týden...

8. LISTOPADU

Sportovní hala FTK UP, 9.00 hod.: basketbal SK UP – Pardubičky, mladší dorostenky DL,

Sportovní hala FTK UP, 10.00 hod.: volejbal SK UP – Přerov, starší dorostenky P–ČR,

Sportovní hala FTK UP, 11. 00 hod.: basketbal SK UP – BK Žďár n/Sáz., II. liga muži,

Sportovní hala FTK UP, 14.00 hod.: házená SK UP – VŠ Plzeň, ženy I. liga,

Sportovní hala FTK UP, 15.30 a 16.30 hod.: házená SK UP – ZŠ Zlín, mladší a starší žacký.

9. LISTOPADU

Muzeum umění Olomouc, 18.00 hod.: Přednáška PhDr. T. Lazorčákové: To všechno vodnes čas (vzpomínání na malá divadla v 60. letech v Olomouci).

10. LISTOPADU

Posluchárna č. 202, Olomouc-Hejčín, Tomkova č. 40, 13.30 hod.: Seminář z diferenciálních rovnic: Od druhého k libovolnému řádu lineárních diferenciálních rovnic (prof. RNDr. František Neuman, DrSc., MU AV ČR Brno).

Středisko Britské rady, Křížkovského 14, místnost 204, 14.30–16.00 hod.: How to teach english to dyslexic / dysgraphic learners. První část kurzu „Jak učit angličtinu žáky se specifickými poruchami učení“ pro přihlášené učitele.

11. LISTOPADU

Knihovna Alergologické kliniky FN (2. patro), 14.30 hod.: Seminář: Imunomodulátory v klinické praxi. Přednáší: MUDr. T. Ditmarová.

Středisko Britské rady, Křížkovského 14, místnost 204, 14.30–16.00 hod.: Readers – praktický seminář o využití zjednodušené četby v angličtině („Readers“) na 1. stupni ZŠ povede Lenka Zlámalová.

PřF UP, ul. Šlechtitelů 11, hlavní budova, velký přednáškový sál č. 501, 17.00 hod.: Přednáška na téma: Dynamika pralesovitých porostů v ČR se zřetelem k lužním pralesovitým porostům soutoku Moravy a Dyje (teorie a praxe). Přednáší ing. T. Vrška (Správa NP Podyjí, Znojmo. Pořádá Katedra botaniky PřF UP).

14. LISTOPADU

Sportovní hala FTK UP, 9.00 a 13.00 hod.: volejbal SK UP – Nový Jičín, mladší dorostenky, P–ČR,

Sportovní hala FTK UP, 15.00 hod.: volejbal SK UP – Lanškroun, starší dorostenky, P–ČR,

Sportovní hala FTK UP, 17.00 hod.: volejbal SK UP – Slávia Praha, ženy extraliga,

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: volejbal SK UP „B“ – Přerov, ženy I. liga.

15. LISTOPADU

Sportovní hala FTK UP, 9.00 hod.: volejbal SK UP – Lanškroun, starší dorostenky, P–ČR,

Sportovní hala FTK UP, 11.00 hod.: volejbal SK UP „B“ – Přerov, ženy I. liga.